

STŘEDOVĚKÁ LEGENDA

Vznik legendy

Umučení smyrenského biskupa sv. Polykarpa (156 n. l.)

II. Světec a jeho vzor - Kristus

- Kristův život ve 4 evangeliích (Matoušovo, Markovo, Lukášovo, Janovo)
- Hrdina antické biografie X hrdina křesťanské legendy
- Asketa, mučedník, světec

III. Legenda jako hagiografický text,

legendistický diskurs

- Typologie „legendy o svatých“ podle různých hledisek:
  - legenda – vita (*Život Konstantinův, Život Metodějův* /9. stol./)
  - legenda panovnická– václavské legendy (10.-14. stol., pak i raný novověk, zejm. baroko)
  - kanonizační, translační aj.
  - legenda apokryfní (legenda o Jidášovi, poč. 14. stol.)

(další typy - tematická šíře legendistického diskursu: např. posvátné pouti a jejich legendy aj.)

IV. Sv. Václav – panovník a světec

- Způsob narace - růst svatosti panovníka, život jako cesta

ke svatosti

- Topické motivy
- puer-senex (chlapec s moudrostí dospělého)
  - dobré skutky
  - zázraky za života i po smrti
  - smrt jako druhé narození – zrození

světce

sv. Václav jako svatý panovník, ochránce, dědic český

V. Legendy ve starší české literatuře

- staroslověnské - životy Konstantina a Metoděje, václavské
- latinské – zejm. václavské, ludmilské, vojtěšské, starší prokopské
- české – poč. 14. stol. – částečně zachované zlomky cyklu s tematikou Kristova života (o umučení, o apoštolech, o seslání Ducha svatého, o nanebevstoupení, o Panně Marii) - apokryfní (o Pilátovi, o Jidášovi)

- Tzv. mladší vrstva českých – 30. léta 14. stol. –
legenda o Ježíšově dětství, o Adamovi a Evě, o sv.
Jiří aj.

- vrcholné české veršované texty 14. stol.
  - legenda o sv. Prokopu
  - legenda o sv. Kateřině

- próza – Život Krista Pána
  - O sv. Jeronýmovi kněhy troje (a další)

VI. Legendistické sbírky a jejich funkce

- Od raného středověku (Eusebius z Caesareie: Akta svatých mučedníků, 3./4. stol., ztrac.)
- Životy svatých otců (Vitae patrum)
- Nejznámější: **Legenda aurea** (Legenda zlatá) **Iacoba de Voragine** (13. stol.), proslulá v celé Evropě, 1000 rkp.
- Staročeský Pasionál – překlad LA, doplněn o legendy o českých světcích (2. pol. 14. stol.)

VII. Vývoj úcty ke svatým a jeho význam pro kulturu středověku

Vyšehradský kodex- korunovační evangelistář Vratislava II., 11. stol.

IN NATALI SANCTI
VENEZLANI
DUCIS ET MARTIRI
SANCTUM LUCAM
IN ILLO TEMPORE

EXIIT
IESUS DISCEPULIS SUIS
SICUT QUIS VENIT
AD ME ET NON
ODIT PATREM
SUUM ET MATREM ET UXOREM ET
FILIOS ET FRATRES ET SORORES.
ADHUC AUTEM ET ANIMA SUA NON POTEST
MEVS ESSE DISCEPULIS. ET QUI NON BALIO
LAT CRUCEM SUAM ET VENIT POST ME
NON POTEST MEVS ESSE DISCEPULIS.
QUIS ENIM EXVOLENS TURREM EDIFICA
RE NON PRIVS SE DENS COPULAT

SANCTI
VENEZLANI
DUCIS

